

S vinkovačkog kibicfenstera**PRISJETILI SMO SE
IVANA VANJE RADAUŠA****✎ Piše:
Miroslav FLEGO**

Iz plejade rođenih Vinkovčana ili onih koji su na bilo koji način vezani uz najstariji europski grad, radom ili školovanjem, Ivan Vanja Radauš, kipar, slikar, grafičar i pjesnik, jedan je od onih kojih smo se prisjetili krajem travnja jer u nekoliko travanjkih dana slavi se njegov rodendan i obilježava dan smrti. Naime, Radauš je rođen u Vinkovcima 29. travnja 1906. kao Ivan, a nadimak Vanja, po kojemu će biti poznat u umjetničkom svijetu, dobit će kasnije, u studentskim danima, ako je vjerovati zapisima kolega, kada su mu kolege iz Kluba studenata marksista zbog njegova "rusofilstva" dali nadimak Vanja, a nasilnom smrću je otišao s ovoga svijeta 24. travnja 1975., dakle pet dana prije svog 69. rodendana. Pronađen je mrtav u svom ateljeu na Zmajevcu br. 8 na zagrebačkoj Šalati, a kako je policijska istraga pokazala, umjetnik je počinio samoubojstvo. Nikada nisu do kraja razjašnjene okolnosti samoubojstva, nije poznat motiv, a njegova supruga Jelka tvrdi da Vanja nikada nije pomišljao na suicid, da je bio vedre naravi i misli kako njegova smrt ima veze s Radauševim simpatijama prema Hrvatskom proljeću 1971. Iako sudionik partizanskog pokreta, tvrdi supruga Jelka, s puno toga u komunizmu Vanja se nije slagao i nije bio omiljen tadašnjim vlastima pa bi možda tu valjalo tražiti razloge samoubojstva ili "samoubojstva".

Dizajnirao grb

Nakon temeljnog obrazovanja u vinkovačkoj gimnaziji, od 1924. do 1930. studira kiparstvo na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti u klasi slavnih profesora Rudolfa Valdeca, Robeta Frangeša Mihanovića i Ivana Meštrovića, kod kojega je i diplomirao. Umjetnički se formira u Parizu krajem 20-ih i početkom 30-ih godina prošlog stoljeća, gdje je upoznao sve vrijedno u kiparstvu toga doba, ali i formira svoj prepoznatljiv stil. Od 1945. do umirovljenja 1969. redoviti je profesor na zagrebačkom ALU-u i vodi Majstorsku radionicu. Zanimljivo je i, možda manje poznato, da je Radauš dizajnirao grb Narodne Republike Hrvatske koji je bio u upora-

bi sve do 1990. "s prvim crvenim poljem, uronjen u valovito more (plavo i srebrno), i s izlazećim zlatnim suncem iza štita, grb je bio okružen vijencem od žitna klasja sa srebrnim nakovnjem u dnu i zlatom obrubljenom crvenom petokrakom zvijezdom na vrhu".

Nakon umjetnikove smrti Majstorska radionica na Zmajevcu 8 preuređena je za potrebe Hrvatskoga restauratorskoga zavoda, a u sklopu kojega nalazi se Radauševa spomen-soba.

Radauš nije zaboravljen u svojim rodnim Vinkovcima, gdje su mu djela šest puta izlagana, sve nakon smrti, a jedino je za života izlagao u ovom kraju u Vukovaru, 1967. i pred smrt 1974.

Na rodnoj kući u Zvonimirovoj 2, gdje je danas Porezna uprava, Grad je 1997. postavio spomen-ploču, u Gradskoj knjižnici i čitaonici 1998. otvorena je Memorijalna knjižnica Ivana Vanje Radauša gdje je 7500 svezaka knjiga, više od 4000 naslova iz svih područja znanosti, od kojih posebnu vrijednost imaju stare i rijetke knjige tiskane do 1850., a neke od njih nema ni Nacionalna i sveučilišna biblioteka, te knjige iz zavičajne književnosti, 10.000 časopisa, periodike, kataloga izložbi, arhivske građe. U Galeriji umjetnosti Slavka Kopača smještena je Radauševa Zbirka skulptura, grafika, crteža, akvarela. Velika skulptura "Majka" premještena je s parkirališta ispred hotela Slavonija u park ispred željezničkog kolodvora.

Vanja i žene

Oni koji su ga dobro poznavali znali su za njegovu veliku strast prema ženama, slovio je kao veliki zavodnik. Urbana legenda, ne sasvim potvrđena, kaže da je otac nekoliko poznatih imena hrvatske javne scene, pa i jednog pjevača, šansonijera, koji, bila legenda istinita ili ne, frapantno nalikuje na velikog hrvatskog umjetnika. No, danas pokojna, Vinkovčanka Đurđica Štefanić, popularna Teta Đurđa, koja nije propuštala nijedan vinkovački kulturni i društveni događaj, jednom mi je rekla kako Radauš nije volio žene na Akademiji pa stoga ni ona nije prošla na kiparstvu. Iako je Vanja Radauš općepoznata umjetnička i društvena činjenica, novinarski kolega iz jednog slavonskog grada prije 10-ak godina jako se iznenadio kada je, kao odrastao čovjek, vojsku odslužio, shvatio da je Vanja Radauš, muškarac. Do tada je mislio da je Vanja Radauš slikarica, kiparica i pjesnikinja. Nazdravlje...